

Afbeelding 1

- Met afbeelding 1 wordt verwezen naar Hannibals tocht over de Alpen.
- 1p 1 Beschrijf het deel van Hannibals tocht over de Alpen dat is afgebeeld op afbeelding 1. Baseer je antwoord op de teksten die je voor dit examen gelezen hebt.

Tekst 1

In tekst 1 houdt Hannibal een toespraak om zijn leger te motiveren voor het komende gevecht. In het voorafgaande (niet in dit examen afgedrukt) heeft Hannibal zijn leger op een andere manier gemotiveerd voor dit komende gevecht.

- 1p 2 Noteer wat hij toen deed om zijn leger te motiveren.

Regel 5 **descendimus**

Deze werkwoordsvorm kan op zichzelf zowel een perfectum als een praesens zijn.

- 2p 3 a Noteer een inhoudelijk argument waarom **descendimus** hier een perfectum zou zijn. Betrek in je antwoord de situatie waarin Hannibal deze toespraak houdt.
- b Noteer een grammaticaal argument waarom **descendimus** hier een praesens zou zijn. Baseer je antwoord op het tekstgedeelte **Inferimus** t/m **arcentis** (regel 5-7).

Regel 7 **arcentis**

- 1p 4 Citeer uit het voorafgaande (vanaf regel 1 **Quocumque**) het Latijnse woord waarmee in deze context naar dezelfde groep wordt verwezen als met **arcentis**.

Regel 9 **qui Saguntum oppugnassetis**

- 1p 5 Welk voegwoord kan in een Nederlandse vertaling van dit tekstgedeelte gebruikt worden?
- A alsof
B hoewel
C omdat
D zodat

Regel 10 **Crudelissima ac superbissima**

- 2p 6 Leg uit dat een van deze bijvoeglijke naamwoorden beter bij het voorafgaande tekstgedeelte past (vanaf regel 8 **Ad**) en het andere beter bij het vervolg (regel 10-19 **sua** t/m **miserunt**). Betrek in je antwoord de inhoud van beide tekstgedeelten. Volg in je antwoord dit schema: **Crudelissima** past beter bij ..., want ... ; **superbissima** past beter bij ..., want ...

Regel 10-12 **Crudelissima** t/m **censet**

Het is duidelijk dat Hannibal de hier beschreven gang van zaken absurd vindt.

- 1p 7 Beschrijf in eigen woorden de gang van zaken die Hannibal in dit verband kennelijk wel normaal zou vinden.

Regel 14-15 **Ne transieris** t/m **Saguntum**

Dit tekstgedeelte wordt door H. van Rooijen-Dijkman als volgt vertaald:

“Je mag de Ebro niet oversteken!” zeggen ze. “Je mag je niet bemoeien met de Saguntijnen!” Ligt Saguntum dan aan de Ebro?

- 2p 8 a Noteer het grammaticale gegeven dat in de vertaling is weergegeven met de woorden ‘mag niet’.
b Wat heeft de vertaler volgens jou willen uitdrukken door het woord ‘dan’ toe te voegen in de vertaling?

Regel 14-18 **Ne transieris** t/m **dico**

Drie van de onderstaande woorden uit dit tekstgedeelte hebben betrekking op dezelfde partij.

- 1p 9 Welk woord heeft betrekking op de andere partij?
A **transieris** (regel 14)
B **tibi** (regel 14)
C **moveris** (regel 16)
D **transcendes** (regel 18)

Regel 24 **si fortuna dubitabit**

- 2p 10 a Leg uit dat dit een eufemisme is. Betrek in je antwoord de letterlijke betekenis van **si fortuna dubitabit** (regel 24).
b Citeer uit het voorafgaande (vanaf regel 20 **Illis**) het Latijnse woord waarmee Hannibal al verwezen heeft naar wat hij bedoelt met **si fortuna dubitabit** (regel 24).

Regel 26-27 **nullum** t/m **datum est**

- 1p 11 Noteer de naam van het stilistisch begrip waarvan deze zin in zijn geheel een geval is.

Tekst 2

Regel 1-2 **Intussen** t/m **stad**

Vanuit Rome gezien lag Hannibals kamp aan de overkant van de Anio. Dit kan opgemaakt worden uit een gegeven in het tekstgedeelte **Postero** t/m **metu** (regel 29-34).

- 1p 12 Noteer in eigen woorden dit gegeven.